

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie

LLU-4101-05-04/12
P/12/105

Lublin, dnia 2 sierpnia 2012 r.

**Pani
Halina Rycak
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzinie w Zamościu**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie przeprowadziła w Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu, (dalej: MCPR) kontrolę działalności Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (dalej: Zespół) w zakresie organizacji procesu orzekania o niepełnosprawności w latach 2010 – 2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 19 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Podstawą pozytywnej oceny działalności Zespołu jest:

- organizowanie i prowadzenie procesu orzekania dla celów rehabilitacji leczniczej, zawodowej i społecznej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ i rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności⁴,
- zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych i technicznych pomieszczeń dla zespołów orzekających, zapewniających dostęp do tych pomieszczeń osobom niepełnosprawnym,
- oszczędne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na wydatki związane z wykonywaniem orzecznictwa.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

² Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm., zwana dalej Ustawą nowelizującą.

³ Zwaną dalej „ustawą o rehabilitacji oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych” (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.)

⁴ Zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie orzekania o niepełnosprawności” (Dz. U. Nr 139, poz. 1328 ze zm.)

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku w składzie Zespołu sekretarza, przewidzianego przepisami § 18 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności,
- nieterminowego rozpatrywania wniosków i wydawania orzeczeń zainteresowanym.

1. Zadania z zakresu orzekania o niepełnosprawności na terenie miasta na prawach powiatu Zamość i powiatu zamojskiego wykonywał Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności usytuowany przy Miejskim Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu, jako jednostka wyodrębniona merytorycznie i funkcjonalnie. Zespół powołano postanowieniem Prezydenta Miasta Zamościa nr 42/2002 z dnia 01.07.2002 r., po uzyskaniu zgody Wojewody Lubelskiego, tj. w trybie określonym przepisami art. 6a ust. 1 ustawy o rehabilitacji oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Prezydent nie powołał sekretarza Zespołu, którego udział w powiatowym zespole przewidziany jest § 18 ust. 1 pkt 2 ww. rozporządzenia. Jak wyjaśniła przewodnicząca Zespołu, było to spowodowane brakiem wystarczających środków na finansowanie jego działalności.

Członkowie Zespołu spełniali wymogi kwalifikacyjne określone w § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności.

2. Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Zespołu w zakresie orzekania o niepełnosprawności, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

W latach 2010-2012 (I półrocze) Zespół wydał łącznie 6420 orzeczeń. Na podstawie analizy 60⁵ orzeczeń o niepełnosprawności i ustaleniu stopnia niepełnosprawności, wydanych przez Zespół w tym okresie stwierdzono m.in., że:

- a) we wszystkich objętych badaniem kontrolnym orzeczeniach o niepełnosprawności i ustaleniu stopnia niepełnosprawności:
 - zawarto określone przez skład orzekający wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, wymagane zgodnie z § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności,
 - wykazywano symbol przyczyny niepełnosprawności, zgodny z oznaczeniami określonymi w § 32 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności,
 - ustalając zakres naruszenia sprawności organizmu stosowano kryteria wyszczególnione w przepisach art. 4 i art. 4a ustawy o rehabilitacji oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 32 ust. 1 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności, a ponadto wykorzystywano standardy postępowania dla lekarzy i innych pracowników członków zespołów orzekających, opracowane przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w odniesieniu do różnych schorzeń,
 - uzasadnienia wszystkich objętych analizą orzeczeń zawierały wskazania dokumentów potwierdzających ustalenie lub odmowę ustalenia niepełnosprawności albo stopnia niepełnosprawności, wymagane przepisami § 13 ust. 4 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności;
- b) wydane orzeczenia (11) o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, uwzględniały przesłanki określone w § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności;

⁵ Tj.: 15 orzeczeń o ustaleniu stopnia niepełnosprawności (po 5 z każdego roku objętego kontrolą) dotyczących osób, które nie ukończyły 55 roku życia, 15 orzeczeń o ustaleniu niepełnosprawności (po 5 z każdego roku objętego kontrolą) dotyczących osób do 16 roku życia, 15 orzeczeń o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności (po 5 z każdego roku objętego kontrolą), 15 orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych (po 5 z każdego roku objętego kontrolą).

- c) orzeczenia zostały doręczone osobom zainteresowanym w terminie od 2 do 14 dni od dnia posiedzenia w sprawie wydania orzeczenia, tj. zgodnie z wymogami § 13 ust. 5 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności.

Zespół nie korzystał z możliwości kierowania osób ubiegających się o wydanie orzeczeń do Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lublinie (dalej: WZON) w celu przeprowadzania badań specjalistycznych.

Rozpatrywanie przez Zespół wniosków o wydanie orzeczeń dla 60 spraw objętych badaniami kontrolnymi następowało w terminach od 14 do 60 dni, przy czym w 44 przypadkach załatwienie sprawy trwało od 30 do 60 dni, co naruszało przepisy art. 35 § 1 i 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego⁶. Jak wyjaśniła przewodnicząca Zespołu wynikało to ze zbyt małej liczby pracowników w stosunku do napływających wniosków oraz było spowodowane pojawieniem się od 1 stycznia 2010 r. nowych celów, dla których wydawane są orzeczenia⁷. W przypadkach niezakończonych spraw w terminie zawiadamiano strony zgodnie z art. 36 § 1 kpa, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin załatwienia sprawy.

2.1. W okresie objętym kontrolą wpłynęło do Zespołu 705 odwołań od 6420 wydanych w tym okresie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. WZON utrzymał w mocy 488 orzeczeń, pozytywnie rozpatrzył dla wnoszącego 126 odwołań, a 1 sprawę przekazał do ponownego rozpatrzenia. Pozostałe 90 odwołań nie podlegało rozpatrzeniu m.in. z powodu: niestawienia się wnoszącego odwołanie na posiedzenie składu orzekającego, uchybienia terminowi do wniesienia odwołania lub zgonu odwołującego się.

Na 30 objętych badaniem odwołań od wydanych orzeczeń, WZON utrzymał w mocy 27, a w przypadku 3 odwołań uchylił zaskarżone orzeczenia w całości i wydał orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

Wszystkie objęte badaniem odwołania od orzeczeń Zespół przekazał do WZON w terminie określonym w § 16 ust. 2 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, tj. w terminie do 7 dni od dnia otrzymania odwołania.

3. Pomieszczenia, którymi dysponował Zespół spełniały warunki określone w przepisach §§ 24 i 25 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności, co oznacza m.in., że zapewniono dostęp osobom niepełnosprawnym do tych pomieszczeń.

4. Zespół, zgodnie z wymaganiami § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i usuwania danych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności⁸, posiadał instrukcję określającą sposób zarządzania tym systemem z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa informacji.

5. NIK ocenia pozytywnie gospodarowanie środkami budżetowymi przeznaczonymi na działalność Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Zamościu.

Wydatki związane z funkcjonowaniem Zespołu w latach 2010-2012 (I półrocze) wynosiły łącznie 711 854 zł, z tego: 263 997 zł w 2010 r., 303 520 zł w 2011 r. oraz 144 337 zł w I półroczu 2012 r. Na wynagrodzenia osobowe z tytułu zatrudnienia trzech członków Zespołu i jednego pracownika administracyjnego wydatkowano łącznie 422 349 zł, z tego: 157 238 zł w 2010 r., 176 770 zł w 2011 r. oraz 88 341 zł w I półroczu

⁶ Zwanej dalej kpa (Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.)

⁷ Świadczenie pielęgnacyjne dla osób powyżej 16 roku życia, uzyskanie karty parkingowej oraz uzyskanie legitymacji potwierdzającej niepełnosprawność jedynie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W porównaniu z rokiem 2009 kiedy to wpłynęło do Zespołu 2154 wniosków – w roku 2010 wpłynęło 2770 wniosków, czyli o 616 wniosków więcej, o prawie 29 % więcej przy niezmiennym stanie zatrudnienia.

⁸ Dz. U. Nr 228, poz. 1681

2012 r., co stanowiło odpowiednio: 60%, 58% oraz 61% wydatków Zespołu. Wynagrodzenia wynikające z umów cywilnoprawnych zawartych przez Dyrektora MCPR z członkami Zespołu⁹ wynosiły łącznie 170 348 zł, z tego: 68 613 zł w 2010 r., 72 833 zł w 2011 r. oraz 28 902 zł w I półroczu 2012 r., co stanowiło odpowiednio: 26%, 24% oraz 20% wydatków Zespołu.

W okresie objętym kontrolą Zespół nie zlecał przeprowadzenia konsultacji i wykonania ekspertyz lub dodatkowych badań na potrzeby prowadzonych postępowań.

Środki budżetowe otrzymane na działalność Zespołu wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i oszczędnie. W okresie objętym kontrolą jako psychologów, pracowników socjalnych lub doradców zawodowych wyznaczano do składów orzekających pracowników etatowych MCPR posiadających odpowiednie uprawnienia do orzekania w tych specjalnościach, a w składach orzekających uczestniczyli oni bez pobierania dodatkowego wynagrodzenia z tego tytułu. Liczba orzeczeń wydanych przez Zespół w przeliczeniu na jeden etat wynosiła 833 w 2010 r., 881 w 2011 r. oraz 425 w I półroczu 2012 r. Należy zaznaczyć, że dotacja przekazywana z budżetu państwa nie pokrywała w całości kosztów funkcjonowania Zespołu. Część tych kosztów pokrywano ze środków własnych Miasta Zamość (odpowiednio 17 525 zł w 2011 r. oraz 17 737 zł w I półroczu 2012 r.).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o ich przekazanie przewodniczącej Zespołu wraz z wnioskami NIK zmierzającymi do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości, dotyczącymi:

- 1) zapewnienia terminowego wydawania orzeczeń;
- 2) wystąpienia do Prezydenta Miasta Zamość z wnioskiem o powołanie sekretarza Zespołu.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani Dyrektora prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 Ustawy nowelizującej, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Dyrektor
/-/ Adam Peźioł

⁹ W 2010 r. umowy cywilnoprawne (zlecenia) zawarto z 12 członkami Powiatowego Zespołu ds. Orzekania (tj.: lekarzami, pracownikami socjalnymi, psychologiem, pedagogiem i doradcą zawodowym), a w latach 2011 i 2012 umowy zlecenia zawarto z 14 członkami Zespołu.